УДК 342.9:351.753.3(477)
DOI https://doi.org/10.32782/klj/2026.3.36

Умрихіна І. О.,
доктор філософії у галузі права, доцент,
завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0003-9041-5831

Кіблик Д. В.,
доктор філософії у галузі права, доцент,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-2518-7647

Чепеляк В. С.,
викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0009-4281-7936

АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ПРИСТРОЇВ ДЛЯ ВІДСТРІЛУ ПАТРОНІВ, СПОРЯДЖЕНИХ ГУМОВИМИ ЧИ АНАЛОГІЧНИМИ ЗА СВОЇМИ ВЛАСТИВОСТЯМИ МЕТАЛЬНИМИ СНАРЯДАМИ НЕСМЕРТЕЛЬНОЇ ДІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. У статті розглянуто особливості адміністративно-правового регулювання відповідальності встановленого порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам, продажу, правил зберігання, носіння або перевезення пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії. На основі аналізу статей 174, 190 і 191 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також положень наказу Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622 з'ясовано, законодавством визначено умови та порядок видачі, продовження строку дії, анулювання дозволів на відкриття (функціонування) об'єктів дозвільної системи, придбання, перевезення, зберігання пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, проте не передбачено належного механізму адміністративної відповідальності за порушення встановлених правил. Наголошено, що поширення дії статей 190 і 191 КУпАП на зазначені пристрої шляхом розширювального тлумачення є неприпустимим, оскільки не відповідає принципам законності, правової визначеності та недопустимості застосування закону про юридичну відповідальність за аналогією. За результатами комплексного аналізу адміністративно-правового регулювання відповідальності за порушення встановленого порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам, продажу, правил зберігання, носіння або перевезення зазначених пристроїв обґрунтовано необхідність внесення системних змін до положень статей 190 і 191 КУпАП.

© Умрихіна І. О., Кіблик Д. В., Чепеляк В. С., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Ключові слова: *адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення, адміністративно-деліктне регулювання, дозвільна система, пристрої несмертельної дії, обіг пристроїв, стаття 190 КУпАП, стаття 191 КУпАП, Національна поліція України.*

Umrykhina I. O., Kiblyk D. V., Chepeliak V. S. Administrative and tort-based regulation of the circulation of devices for firing cartridges loaded with rubber projectiles or projectiles with similar properties that cause non-lethal effects: current status and prospects for improvement

Abstract. This article examines the specifics of the administrative and legal regulation of liability regarding the prescribed procedures for the acquisition, storage, transfer to other persons, and sale of devices for firing cartridges loaded with rubber projectiles or projectiles with similar properties that are non-lethal, as well as the rules for the storage, carrying, or transportation of such devices. Based on an analysis of Articles 174, 190, and 191 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, as well as the provisions of Order No. 622 of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated August 21, 1998, it has been established that the legislation defines the conditions and procedure for issuing, extending the validity of, and revocation of permits for the establishment (operation) of facilities subject to the licensing system, as well as for the acquisition, transportation, and storage of domestically manufactured devices designed to fire cartridges loaded with rubber projectiles or non-lethal projectiles with similar properties; however, no proper mechanism for administrative liability for violations of the established rules is provided. It is emphasized that extending the application of Articles 190 and 191 of the Code of Administrative Offenses to the aforementioned devices through an expansive interpretation is impermissible, as it does not comply with the principles of legality, legal certainty, and the prohibition against applying the law on legal liability by analogy. Based on the results of a comprehensive analysis of the administrative and legal regulation of liability for violations of the established procedures for the acquisition, storage, transfer to other persons, and sale of such devices, as well as violations of the rules governing their storage, carrying, or transportation, the need for systemic amendments to the provisions of Articles 190 and 191 of the Code of Administrative Offenses has been substantiated.

Key words: *administrative liability, administrative offense, administrative tort regulation, licensing system, non-lethal devices, circulation of devices, Article 190 of the Code of Administrative Offenses, Article 191 of the Code of Administrative Offenses, National Police of Ukraine.*

Постановка проблеми. Забезпечення публічної безпеки в умовах зростання кількості предметів озброєння та спеціальних засобів, що перебувають у володінні населення, потребує внутрішньо узгодженого, передбачуваного і повного нормативного регулювання всіх стадій їх обігу. Йдеться не лише про встановлення правил придбання чи використання таких предметів, а й про створення дієвого механізму контролю за встановленим порядком придбання, зберігання, передачі іншим особам, продажу, правил зберігання, носіння або перевезення. Неповнота або суперечливість відповідних правових приписів може призводити до неоднакового їх застосування, ускладнювати діяльність уповноважених органів і фактично залишати окремі порушення без належної юридичної оцінки.

Особливе місце серед засобів індивідуального захисту посідають пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, спорядженних гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії. Незважаючи на формальне віднесення таких пристроїв до засобів несмертельної дії, їх неналежне зберігання, носіння, передача іншій особі або використання можуть створювати реальну загрозу життю і здоров'ю людей, громадському порядку та громадській безпеці. Саме з огляду на потенційну небезпечність таких пристроїв держава поширила на них спеціальний дозвільний режим. Він передбачає необхідність отримання відповідних дозвільних документів, дотримання встановлених правил придбання, зберігання, носіння, перевезення та використання, а також здійснення реєстраційних і перереєстраційних процедур. Проте саме встановлення обов'язків ще не гарантує їх належного виконання. Ефективність дозвільної системи значною мірою залежить від того, чи передбачено чіткі й однозначні правові наслідки за порушення кожного з установлених правил. У цьому аспекті чинне адміністративно-деліктне законодавство не забезпечує повної узгодженості з відомчими нормативно-правовими актами.

Актуальність порушеної проблематики зумовлюється тим, що адміністративно-правова заборона повинна не лише формально окреслювати межі дозволеної поведінки,

а й створювати реальну можливість своєчасного реагування держави на її порушення.

Водночас, аналіз чинних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) свідчить, що значна частина таких порушень щодо пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії не має чітко визначеної адміністративно-деліктної кваліфікації. Зокрема, статті 190 і 191 КУпАП прямо не називають відповідні пристрої серед предметів передбачених ними правопорушень, хоча підзаконними нормативно-правовими актами для них установлено спеціальний порядок обігу. Унаслідок цього виникає ситуація, за якої обов'язок особи дотримуватися певних правил існує, але можливість притягнення її до адміністративної відповідальності за порушення цих правил залишається юридично невизначеною [1].

Проблематика адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї досліджувалася в працях українських учених-адміністративістів. І.В. Васильєв у своєму дисертаційному дослідженні, аналізуючи відповідний адміністративно-правовий інститут, наголошує, що підставою юридичної кваліфікації має бути конкретна норма КУпАП, тоді як спеціальні правила лише конкретизують окремі елементи протиправної поведінки, а також указав на складності, що виникають унаслідок бланкетного характеру норм КУпАП. Учений розглядає обіг зброї як комплексну соціально-правову діяльність, що охоплює виготовлення, придбання, зберігання, носіння, перевезення, використання та інші операції, а адміністративну відповідальність – як один із ключових засобів охорони встановленого порядку [[2, с. 158]]. У свою чергу, М.М. Білак, здійснивши аналіз статей 190-195 КУпАП, звернув увагу на невизначеність предмета окремих правопорушень, звуження кола суб'єктів, неповноту переліку караних діянь і термінологічну неузгодженість відповідних норм [3, с. 148]. Досліджуючи об'єктивну сторону правопорушення, передбаченого статтею 174 КУпАП, О.М. Мердова наголосила на недоліках нормативної конструкції, які ускладнюють однакове правозастосування [4, с. 121]. Водночас питання адміністративної відповідальності саме за порушення встановленого порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам, продажу, правил зберігання, носіння або перевезення пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії в контексті статей 190 і 191 КУпАП не отримало остаточного комплексного вирішення.

Метою статті є комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання відповідальності за порушення встановленого порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам, продажу, правил зберігання, носіння або перевезення пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, а також обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення положень статей 190 і 191 КУпАП.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до статті 7 КУпАП ніхто не може бути підданий заходу впливу у зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше як на підставах та в порядку, установлених законом [1]. Цей припис є галузевим проявом конституційного принципу законності та положення частини другої статті 19 Конституції України, відповідно до якого органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень і у спосіб, передбачені Конституцією та законами України [5]. Отже, притягнення особи до адміністративної відповідальності є можливим лише за умови, що всі ознаки відповідного складу правопорушення чітко закріплені в законі. Якщо диспозиція норми прямо не охоплює певний предмет, то така прогалина не може компенсуватися міркуваннями доцільності, подібністю його властивостей до інших предметів чи посиланням на положення підзаконного нормативно-правового акта. Саме з огляду на зазначені вимоги доцільно проаналізувати предметні ознаки складів адміністративних правопорушень, передбачених статтями 190 і 191 КУпАП.

Чинна редакція статті 190 КУпАП установлює відповідальність за порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу

вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї [1]. Предмет цього правопорушення визначено через перелік конкретних видів зброї. Пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними метальними снарядами несмертельної дії, у цій диспозиції не названі. Не охоплюються вони й поняттям вогнепальної мисливської, холодної або пневматичної зброї, оскільки в нормативному регулюванні розглядаються як окрема категорія предметів дозвільної системи.

Подібна законодавча конструкція використана й у статті 191 КУпАП передбачає відповідальність за порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів [1]. Як і в попередній нормі, законодавець визначає предмет правопорушення шляхом наведення конкретного переліку. Однак пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними метальними снарядами несмертельної дії, до цього переліку також не включені. Унаслідок цього порушення власником такого пристрою встановлених правил його зберігання, носіння або перевезення формально не відповідає предметним ознакам складу правопорушення, передбаченого статтею 191 КУпАП.

Обґрунтованість такого висновку підтверджується системним тлумаченням положень КУпАП. Зокрема, у статті 174 КУпАП поряд із вогнепальною, холодною метальною та пневматичною зброєю прямо називає пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії [1]. Отже, коли законодавець прагне поширити адміністративно-правову заборону на ці предмети, він використовує їх окреме найменування. Відсутність аналогічної вказівки у статтях 190 і 191 КУпАП не може розглядатися як суто редакційна неточність, яку дозволено усунути правозастосовним тлумаченням. Навпаки, зіставлення статей 174, 190 і 191 КУпАП свідчить про нормативну прогалину у визначенні предмета відповідних правопорушень.

Зміст цієї прогалини особливо виразно проявляється у положеннях Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ від 21 серпня 1998 року № 622 (далі – Інструкція) [6].

На відміну від статей 190 і 191 КУпАП, положення Інструкції чітко розмежовують зазначені пристрої та інші види зброї, водночас поширюючи на них вимоги дозвільної системи. Зокрема, Інструкція регулює обіг не лише вогнепальної, пневматичної, холодної та охолощеної зброї, а й пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів несмертельної дії та патронів до них [6]. Вона визначає компетенцію уповноважених підрозділів контролю за обігом зброї, установлює вимоги до придбання, обліку, зберігання, носіння, перевезення та використання зазначених предметів, а також передбачає оформлення відповідних документів дозвільного характеру. Отже, на рівні підзаконного нормативно-правового регулювання на власників таких пристроїв покладено конкретні обов’язки щодо дотримання встановленого порядку їх обігу. Водночас законодавчий механізм адміністративно-правової охорони цих приписів залишається неповним, оскільки статті 190 і 191 КУпАП прямо не охоплюють зазначені пристрої предметом відповідних правопорушень. Таким чином, регулятивний обов’язок формально існує, однак його забезпечення адміністративно-деліктними нормами має фрагментарний характер.

Зазначена невідповідність між регулятивними положеннями Інструкції та охоронними нормами КУпАП зумовлює необхідність законодавчого усунення виявленої прогалини. Покладення на власників пристроїв обов’язків щодо дотримання встановленого порядку їх придбання, зберігання, передачі іншим особам, продажу, носіння та перевезення має супроводжуватися чітким визначенням адміністративної відповідальності за невиконання або неналежне виконання таких обов’язків. За відсутності відповідних положень у законі

встановлені на підзаконному рівні правила не забезпечуються належними адміністративно-деліктними засобами, що знижує ефективність державного контролю у зазначеній сфері.

Усунення цієї прогалини не може здійснюватися шляхом розширювального тлумачення чинних положень статей 190 та 191 КУпАП. Незважаючи на те, що пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, за своїм функціональним призначенням і потенційною небезпечністю мають певні спільні ознаки зі зброєю, вони становлять самостійну категорію предметів дозвільної системи. Відповідно, подібність правового режиму пристроїв і окремих видів зброї не є достатньою підставою для поширення на них адміністративної відповідальності без прямої законодавчої вказівки.

З огляду на це, єдиним юридично обґрунтованим способом усунення встановленої нормативної прогалини є внесення змін безпосередньо до назв і диспозицій статей 190 та 191 КУпАП. Такі зміни мають забезпечити чітке включення пристроїв до предмета відповідних адміністративних правопорушень, узгодити положення КУпАП із термінологією спеціального підзаконного регулювання та створити належні правові підстави для реагування уповноважених органів Національної поліції на порушення встановлених правил їх обігу.

Необхідність одночасного внесення змін до назви та диспозиції статті 190 КУпАП зумовлена взаємозв'язком цих структурних елементів правової норми. Назва статті відображає загальну спрямованість установленої адміністративно-правової заборони, тоді як її диспозиція визначає конкретні ознаки складу адміністративного правопорушення, зокрема його предмет та об'єктивну сторону. У зв'язку із цим доповнення лише диспозиції статті без відповідного коригування її назви спричинить змістовну неузгодженість між ними. Водночас зміна виключно назви статті не створить достатньої нормативної підстави для притягнення особи до адміністративної відповідальності, оскільки ознаки протиправного діяння мають бути безпосередньо й однозначно закріплені в диспозиції відповідної норми.

З урахуванням викладеного та з метою прямого включення зазначених пристроїв до предмета адміністративного правопорушення назву статті 190 КУпАП пропонується викласти в такій редакції: «Стаття 190. Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії».

Запропонована редакція зберігає чинну структуру назви статті 190 КУпАП та водночас розширює предмет передбаченого нею правопорушення шляхом прямого включення пристроїв як самостійної категорії предметів дозвільної системи. Такий підхід не ототожнює зазначені пристрої з вогнепальною, холодною чи пневматичною зброєю, а лише поширює на порушення порядку їх обігу дію відповідної адміністративно-правової заборони. Частину першу статті 190 КУпАП пропонується викласти в такій редакції: «Придбання, зберігання, передача іншим особам або продаж громадянами вогнепальної гладкоствольної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду або пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії без відповідного документа дозвільного характеру, виданого уповноваженим державним органом – тягне за собою…»

Доповнення диспозиції статті 190 КУпАП прямою вказівкою на пристрої дасть змогу охопити адміністративною відповідальністю основні форми порушення порядку їх обігу, зокрема придбання, зберігання, передачу іншим особам або продаж без відповідного дозволу. При цьому зберігається чинна законодавча модель побудови диспозиції, відповідно до якої протиправність діяння пов'язується з відсутністю належного дозволу уповноваженого органу.

Необхідність такого доповнення має не лише теоретико-правове, а й безпосереднє практичне значення. За чинного нормативного регулювання дії особи, яка без відповідного дозволу придбала, зберігає, передала іншій

особі або продала такий пристрій, формально не охоплюються складом адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 190 КУпАП, оскільки цей предмет прямо не зазначений у її диспозиції. Внесення запропонованих змін усуне таку нормативну невизначеність і створить для уповноважених посадових осіб чітку законодавчу підставу для належної кваліфікації відповідних діянь та притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності. Водночас запропоноване доповнення не змінює правової природи пристроїв і не передбачає їх автоматичного віднесення до одного з видів зброї. Йдеться виключно про законодавче розширення предмета адміністративного правопорушення шляхом прямого перерахування предметів, незаконні дії з якими утворюють склад правопорушення. Такий підхід відповідає способу, використаному законодавцем у статті 174 КУпАП, де пристрої названі окремо від вогнепальної, холодної метальної та пневматичної зброї.

Подібні зміни потребує й стаття 191 КУпАП. Чинна редакція цієї норми встановлює відповідальність за порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів [1], однак не поширює її на аналогічні порушення, пов'язані з пристроями. У результаті недотримання власником установлених вимог щодо місця і способу зберігання пристрою, його носіння або перевезення не охоплюється предметними ознаками складу правопорушення, передбаченого статтею 191 КУпАП.

Така законодавча невизначеність не відповідає меті адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зазначених предметів. Пристрої та патрони до них можуть створювати небезпеку в разі неналежного зберігання, неконтрольованого носіння або порушення правил перевезення. Саме тому Інструкція встановлює для їх власників спеціальні вимоги, спрямовані на запобігання втраті, викраденню, несанкціонованому доступу сторонніх осіб та неправомірному використанню. Проте ефективність таких вимог істотно знижується, якщо їх порушення не тягне прямо визначеної законом адміністративної відповідальності.

Отже, для усунення зазначеної прогалини та узгодження положень КУпАП із вимогами спеціального нормативно-правового регулювання пристрої необхідно безпосередньо включити до назви та диспозиції статті 191 КУпАП. З огляду на це назву зазначеної статті пропонується викласти в такій редакції: «Стаття 191. Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, і бойових припасів».

Запропонована назва відображає розширений предмет правопорушення та забезпечує її відповідність змісту оновленої диспозиції. Пристрої в ній зазначаються як окрема категорія предметів, що узгоджується з термінологічним розмежуванням, закріпленим у спеціальному нормативному регулюванні.

У свою чергу, частину першу статті 191 КУпАП пропонується викласти в такій редакції: **«**Порушення правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної мисливської чи холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, а також пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії і бойових припасів громадянами, які мають відповідний документ дозвільного характеру, виданий уповноваженим державним органом на зберігання зазначеної зброї, – тягне за собою…».

Доповнення статті 191 КУпАП в частині пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, також сприятиме підвищенню ефективності профілактичної діяльності Національної поліції. Наявність чіткої адміністративно-правової заборони створить можливість не лише реагувати на вже вчинені порушення, а й попереджати недбале ставлення власників до виконання встановлених правил. Усвідомлення невідворотності юридичної відповідальності спонукатиме осіб забезпечувати належне зберігання зазначених пристроїв, виключати

доступ до них сторонніх осіб і дотримуватися визначеного порядку їх носіння та перевезення.

Висновки. Проведений комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання відповідальності за порушення встановленого порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам, продажу, правил зберігання, носіння або перевезення пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії дав змогу встановити наявність системної невідповідності між регулятивними положеннями законодавства у сфері дозвільної системи та адміністративно-деліктними нормами, покликаними забезпечувати їх охорону. Так, положення Інструкції, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622, визначають порядок придбання, зберігання, носіння, перевезення та використання пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії. Водночас статті 190 і 191 КУпАП прямо не включають такі пристрої до предмета відповідних адміністративних правопорушень.

Зазначена невідповідність зумовлена, зокрема, особливостями правової природи таких пристроїв. З'ясовано, що вони становлять самостійну категорію предметів дозвільної системи та не можуть автоматично ототожнюватися з вогнепальною, холодною або пневматичною зброєю. У зв'язку із цим придбання, зберігання, передача іншим особам або продаж таких пристроїв без належного дозволу, а також порушення правил їх зберігання, носіння чи перевезення формально не охоплюються чинними редакціями статей 190 і 191 КУпАП.

Такий висновок підтверджується результатами системного зіставлення положень статей 174, 190 і 191 КУпАП. Зокрема, у статті 174 КУпАП законодавець прямо називає зазначені пристрої окремо від інших видів зброї. Це дає підстави стверджувати, що їх відсутність у диспозиціях статей 190 і 191 КУпАП є не редакційною неточністю, а нормативною прогалиною, усунення якої потребує безпосередніх законодавчих змін.

Практичним наслідком виявленої прогалини є зниження ефективності державного контролю у сфері обігу зазначених пристроїв та профілактичної діяльності Національної поліції. За відсутності прямої законодавчої норми уповноважені посадові особи не мають належної правової підстави для кваліфікації відповідних порушень і притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності.

З огляду на викладене єдиним юридично обґрунтованим способом усунення цієї прогалини є внесення системних змін до назв і диспозицій статей 190 і 191 КУпАП. Зокрема, запропоновано прямо включити до них пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, як самостійну категорію предметів дозвільної системи. Це дасть змогу встановити відповідальність як за їх придбання, зберігання, передачу іншим особам або продаж без належного дозволу, так і за порушення правил їх зберігання, носіння та перевезення.

При цьому запропоновані зміни не змінюють правової природи зазначених пристроїв і не передбачають їх ототожнення зі зброєю. Навпаки, їх запровадження спрямоване на усунення правової невизначеності, узгодження положень КУпАП із спеціальним нормативно-правовим регулюванням та створення належних підстав для однакового правозастосування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 грудня 1984 року. № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10 (дата звернення 13.07.2026)

2. Васильєв І.В. Адміністративна відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2017. 207 с. URL: https://ssaals.com.ua/wp-content/uploads/2017/03/%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%84_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%B5%D0%B2_%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf (дата звернення: 20.07.2026)

3. Білак М. М. Адміністративна відповідальність за порушення правил обігу цивільної вогнепальної зброї як складова державного контролю. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 83. Ч. 2. С. 143-151. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.2.20

4. Мердова О.М. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 174 КУпАП. Правовий часопис Донбасу. 2017. № 3-4. С. 121-125. URL: https://rep.dnuvs.ukr.education/server/api/core/bitstreams/2281fbfc-151e-4b21-9836-1bd2748ef28a/content (дата звернення: 20.07.2026).

5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 21.07.2026)

6. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text (дата звернення: 21.07.2026)

Дата першого надходження статті до видання: 22.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026